

Inkluzywność szkół warunkiem odpowiedzialnej edukacji

Od wybuchu wojny w Ukrainie minął zaledwie drugi rok. Po bardzo intensywnym zrywaniu niesienia pomocy Ukraińcom i mobilizacji w pierwszych miesiącach, nadszedł okres stagnacji, adaptacji do zaistniałej sytuacji. Jednak potrzeby wsparcia nadal pozostają, a w niektórych obszarach są nawet coraz większe. Wiele obywaterek i obywateli ukraińskich zostanie w Polsce na dłużej, a być może na zawsze. Ich dzieci uczęszczają do polskich szkół i tu będą kontynuowały swoją edukację. Ważne staje się zaplanowanie i realizacja systemowego, regularnego i stałego wsparcia w tworzeniu klas międzykulturowych i szeroko rozumianej inkluzywności placówek edukacyjnych. Na to wyzwanie odpowiada Fundacja Szkoła z Klasą, która w ramach zrealizowanego programu Razem w Klasie, wypracowała model pracy z klasami wielokulturowymi.

W roku szkolnym 2022/2023 w polskich szkołach i przedszkolach uczyło się około 188 000 dzieci i młodzieży z Ukrainy, szacuje się, że ponad 224 000 pozostało poza polskim systemem edukacji. Te dzieci niezależnie od wieku czy rodzinnej sytuacji wymagały i wymagają wsparcia w procesie integracji. W tym kontekście nie można też zapominać o ich polskich rówieśnikach, którzy wcześniej nie mieli codziennych kontaktów z osobami z innych kultur.

Edukacja, w szczególności ta stacjonarna, odgrywa w tym procesie niezwykle istotną rolę. To ona zapewnia poczucie stabilności i przynależności, umożliwiając dzieciom nawiązywanie nowych znajomości i budowanie relacji, naukę codziennego funkcjonowania w nowym kraju. W związku z tym zasadne jest wspieranie nauczycielek i nauczycieli, którzy z odpowiednim przygotowaniem są gotowi nieść pomoc w procesie ich włączania i efektywnego budowania klas międzykulturowych. W Polsce, mimo przyjęcia do szkół tak dużej liczby dzieci z Ukrainy nadal brakuje systemowej pomocy w integracji nowych uczniów i uczennic. Kadra nauczycielska pozostawiona została sama sobie z dość nowym dla niej wyzwaniem, a to może mieć swoje konsekwencje w formowaniu przyszłych społeczeństw.

W odpowiedzi na tę sytuację Fundacja Szkoła z Klasą - w latach 2022-2023 dzięki finansowemu wsparciu Plan International - realizowała kompleksowe działania edukacyjne w programie Razem w Klasie. Celem było wzmocnienie kompetencji nauczycielskich w zakresie świadczenia zintegrowanych usług edukacyjnych, podniesienie jakości edukacji dzieci i młodzieży dotkniętych kryzysem wojennym w Ukrainie i wzmocnienie sieci wsparcia dla dzieci i młodzieży z doświadczeniem migracji i uchodźstwa, opartej na systemie edukacji i zaangażowaniu społeczności szkolnych.

Razem w Klasie - pomoc dla szkół w procesie integracji

- Program Razem w Klasie powstał w odpowiedzi na wybuch wojny w Ukrainie w 2022 r. i potrzebę szybkiego wsparcia nauczycieli i klas szkolnych, w których z dnia na dzień pojawili się uczniowie uciekający z kraju objętego wojną. Stworzyliśmy go, aby móc wspólnie z nauczycielkami i nauczycielami budować mosty między różnymi kulturami i doświadczeniami dzieci i młodzieży. Według nas szkoła powinna być przestrzenią, w której każda młoda osoba, bez względu na pochodzenie i trudne doświadczenia, może pielęgnować swoje talenty i posiadać równe szanse rozwoju- mówi Agata Łuczyńska, prezeska fundacji.

W pierwszym etapie realizacji programu w oparciu o rozmowy z osobami nauczycielskimi i badania określono braki działań i narzędzi ułatwiających integrację i pracę z klasami wielokulturowymi obecnymi w polskim szkolnictwie. Ponad 1000 nauczycielek i nauczycieli wzięło udział w ankiecie nt. wyzwań w codziennej pracy w klasach wielokulturowych. Z ich odpowiedzi jasno wynikało, że brakuje im rzetelnego przeszkolenia i narzędzi. Właśnie dlatego w ramach programu Razem w Klasie stworzono bazę merytoryczną w postaci dedykowanych narzędzi i materiałów edukacyjnych ułatwiających rozmowę w klasie wielokulturowej, integrację, czy radzenie sobie ze stresem i barierą językową. Zorganizowano też webinaria wzmacniające kompetencje pracy w klasach, do których dołączyły osoby z doświadczeniem uchodźczym czy migracyjnym. Podczas nich psycholożki i edukatorzy międzykulturowi m.in. pokazywali i tłumaczyli możliwości pracy z materiałami programu. Otoczono także indywidualnym wsparciem eksperckim uczestników programu w postaci konsultacji indywidualnych w sytuacjach trudnych oraz spotkań online nauczycielskich grup wsparcia w (S)pokoju nauczycielskim.

W programie Razem w Klasie wzięło udział: 1 727 szkół w Polsce, co stanowi blisko 10% wszystkich placówek, około 84 000 nauczycielek i nauczycieli i ponad 39 000 uczniów i uczennic pochodzenia ukraińskiego, **co stanowi około 20% z 188 000 dzieci**, które były lub są objęte polskim systemem edukacji formalnej.

- Ten kompleksowy program pozwolił nam wypracować model wsparcia, który można zastosować szerzej w całym systemie szkolnictwa. Potrzeba integracji międzykulturowej nie zniknie. Uczennicom i uczniom nie wystarczy tylko ciepłe przyjęcie i wspólny czas. Konieczne są odpowiednio ukierunkowane działania, które pozwolą wzmocnić dzieci i młodzież - tak ukraińskie, jak i polskie - w obliczu nowej sytuacji, w jakiej się znalazły. Konieczne jest zadbanie o ich zdrowie psychiczne, rozwijanie empatii czy otwartości na zmianę, a także praca w obszarze poczucia przynależności czy wzmacniania własnej wartości. To pomoże nam rozwijać inkluzywność szkół - mówi Agnieszka Chmielecka, dyrektorka programowa Fundacji Szkoła z Klasą.

Ponadto, jak wynika z raportu "Poza Szkołą"¹ przygotowanego na zlecenie CARE International in Poland, International Rescue Committee (IRC) i Save the Children Poland, ponad 100 tysięcy ukraińskich dzieci i młodzieży nie uczęszcza do szkół stacjonarnych, pozostając w edukacji domowej. Takie zjawisko może mieć swoje konsekwencje w perspektywie długofalowej. Potencjalnie może zagrażać rozwojowi społecznemu, edukacyjnemu dzieci z doświadczeniem uchodźczym oraz znacząco utrudniać ich integrację z polskim społeczeństwem, uruchamiając stereotypowe myślenie, dyskryminację i brak tolerancji.

¹ https://www.rescue.org/sites/default/files/2024-03/Out-of-School-Report_pl-1.pdf

Kontakt dla mediów:

Karina Cywińska, szefowa Działu Komunikacji, Fundacja Szkoła z Klasą

T: +48 518 287 639 E: karina.cywinska@szkolazklasa.org.pl

Aleksandra Gąsowska, PR Project Manager 24/7Communication Sp. z o.o

T: +48 733 202 653 E: aleksandra.gasowska@247.com.pl

O Fundacji:

Fundacja Szkoła z Klasą to niezależna, edukacyjna organizacja pozarządowa. Powstała w 2015 roku w oparciu o doświadczenia jednej z największych i najbardziej rozpoznawalnych akcji społecznych (Szkoła z Klasą). Aktywnie wspiera nauczycielki i nauczycieli w wprowadzaniu do szkół innowacji edukacyjnych i nowych metod pracy. Łączy środowiska szkolne, biznesowe i organizacje pozarządowych, a wszystko po to, aby skuteczniej realizować swoją misję zapewniania młodemu pokoleniu odpowiedniej edukacji. W jej dotychczasowych programach wzięło już udział ponad 9500 szkół, 120 tysięcy nauczycieli i ponad milion uczennic i uczniów. Swoje działania skupia wokół 5 kluczowych obszarów m.in.: zdrowia psychicznego i fizycznego; rozwoju kompetencji cyfrowych i medialnych; wrażliwości społecznej i zaangażowania obywatelskiego; krytycznego myślenia; tworzenie angażującego środowiska uczenia się.